

Kiss Csaba

Júdás

JÁNOS
TAMÁS
PÉTER
ANYA (MÁRIA)
NŐ (MAGDI)
FIÚ

Szoba. Két ajtó, ablak. Asztal, három szék. A jelmez nem változik. Sorsok – nem korok és jellemek.

FIÚ *[olvassa]*: Szeretném eltávolítani tőled ezt a történetet. Minél messzebbre, száz évre, kétszázra. Hogy ne ismerd. Hogy az árulás ízét érezd, ne a meséjét.

Kettőbe hajtja a levelet.

Ki fogtok békülni?

JÁNOS: Nem hiszem... Nem. Majd megérted.

Sötét. Üres szoba. Nyílik az ajtó. Belép egy férfi. Kezében szürke dosszié. Leteszi az asztalra. Ideges. Előveszi a telefonját. Kicseng.

PÉTER *[feszült]*: Magdi! Kérlek, gyere haza... Fontos! Majd elmondom... Most, igen... Most! Szia!

Próbálja kifújni a feszültséget. Megnyugodni. Mozgása zaklatott. Tekintete ide-oda ugrál. Behúzza a függőnyt. Zavarja a nap. Kopognak.

PÉTER: Gyere be.

TAMÁS: Mi történt?

PÉTER: Ül le. *[leül]* Tamás... el kell mondanom valamit. Régóta ismersz, barátok vagyunk gyerekkorunk óta, de van valami... amit nem tudsz. *[hallgat, nézi a másikat]* Én jelentettem.

Csend. Valószínűtlen. Egy perc, kettő. Amíg lepereg az élet.

TAMÁS: Micsoda?

PÉTER: Jelentettem. *[mutatja a mappát]* Itt van. Tessék... Itt van mind.

TAMÁS: Hogyhogy... jelentettél?

Belelapoz. Értetlenül forgatja.

PÉTER: Érettségi előtt... és az egyetem alatt is... egy ideig.

TAMÁS: Miért vannak letakarva a nevek... kik ezek?

PÉTER: Így adják ki... Személyiségi jogok... Ez te vagy, meg ez... meg ezek... *[csend]*

TAMÁS: Értem. *[nézi a barátját, keresi a szavakat]* Bementél a... és jelentettél?

PÉTER: Nem. Ők jöttek... egyvalaki... egy idősebb férfi... apám korú. Váradi, azt mondta... százasos, civilben... ő jött és kérdezett... *[csend]*

TAMÁS: Mit?

PÉTER: Ami jött... hogy mikről beszélünk... mit gondolsz... úgy általában... ilyen hangulati jelentés. A március 15-i tüntetés után... amikor szétkergették a tömeget a hídon... emlékszel? *[Tamás nem felel]* Mindenkit igazoltattak, és nálad nem volt személyi! Erre emlékszel, gondolom...

TAMÁS: Nem.

PÉTER: Be akartak vinni a rendőrségre... de ott maradtunk veled, Janival... Azt mondták, hogy tűnjünk már...

TAMÁS: És te ezt leírtad?

PÉTER: Igen. *[csend]* Elmondtam, hogy tudd... hogy tőlem tudd...

TAMÁS: Igen. Értem... *[hosszú csend]*

PÉTER: Megpróbáltam kiszállni... hogy nem csinálom többet... de jött utánam... megvárt a sulis után... az utcán... a nyílt utcán... megállított, és azt mondta... hogy ne hadu... haduzo... hazudozzak... *[mély levegő]* tessék, már beszélni sem tudok... „Aláírtam, hogy együttműködök... papír van róla... De tudnak ők másképp is beszélni.” Éreztem, hogy nem a levegőbe beszél...

TAMÁS: De miért pont téged? Valami oka csak volt...

PÉTER: Apámnak volt valami a szívével... emlékszel, mindig beteges volt... véralvadási izé, érszűkület... és a gyógyszer, amit szednie kellett... hiánycikk volt... „Nézzen be jövő hónapban”, mondták anyámnak... De apámnak sürgősen kellett! Anyám ismert valakit, még régebről... akinek jó kapcsolatai voltak... de nem tudta, hogy belügyes, vagy elfelejtette... elküldtek hozzá a recepttel... ketten vártak... egyikük volt a Váradi... bekísértek egy szobába... először csak beszélgettek, suliról, apámról, erről-arról, semiségekről... majd rátért, hogy... szóval erre... Mondtam, hogy nem... nem akarom... meg kell beszélnem apámmal... egyre keményebb volt a hang, a másik ordított velem... Váradi meg nyomta az érveket... hogy ez kötelességem, és ha nem megyek bele, gondjuk lesz rám... nemcsak az apámra... nem tudom, mennyit voltam bent... már sötét volt, amikor kijöttem... kezemben a recept... meg egy cím, hogy melyik gyógyszertárba menjek... Apám behívott a szobájába... hosszan kérdezgetett, hogy mi volt...

Megszólal a telefon.

PÉTER *[feszülten]*: Most nem jó! Nem tudok beszélni, kérem... Én vagyok... csak most nem alkalmas! Visszahívom! *[kinyomja]* A titkárságról, a suliból...

TAMÁS: És elmondtad neki?

PÉTER: Nem. Nem akartam idegesíteni... olyan rossz bőrben volt már... *[csend]*

TAMÁS: És neked miért nem mondtad el? *[hosszú csend]*

PÉTER: Nem volt rá... alkalom...

TAMÁS: Mi?

PÉTER: Hát... hogy mikor mondtam... meg féltem is...

TAMÁS: És később... amikor már lehetett beszélni róla? Akkor miért nem mondtad?

PÉTER [*kínjában*]: Valahogy nem volt rá helyzet... alkalom.

TAMÁS: És most? Most miért?

PÉTER: Azt akartam, hogy tőlem tudd meg...

TAMÁS: Értem...

Hosszan nézik egymást.

TAMÁS: Akkor... ennyi?

PÉTER: Ne menj el, kérlek... Beszéljük meg.

TAMÁS: Mit lehet erről beszélni?!

PÉTER: Ha így állsz hozzá, akkor semmit...

TAMÁS: Hogy álljak hozzá? Mit vársz tőlem?

PÉTER: Hogy mondd el, amit gondolsz... erről az egészről... rólam... most, hogy már tudod.

Tamás kinéz az ablakon.

TAMÁS: Nézd... nekem azzal, hogy beszerveztek... azzal kapcsolatban nincs semmi mondanivalóm. Szemét rendszer volt, ilyesmikkel élt... gyerek voltál, szinte... ez sem a te hibád... [*hirtelen kitör belőle*] Nem az a baj, hogy jelentettél... az egy kényszer, zsarolás vagy gyávaság, mit tudom én... nem ez a lényeg... Az a baj, hogy én nem tudom, mit gondoljak rólad... én mindig megbíztam benned... te meg... mint aki függöny mögött áll, ő néz, de őt ne lássák... Érted!? Ez egy másik ember, aki ezeket írta... valaki, akit én nem ismerek... érted már?! Egyáltalán miért mondtad el... Nem tudtál aludni, vagy mi?

PÉTER: Nem akartam, hogy mástól tudd meg...

TAMÁS: Kitől?

PÉTER: Egyik kollegám a suliból kikérte a... [*csend*]

TAMÁS: Ja, értem... ez is egy kényszer... [*csend*] És ha nem kéri ki... akkor nem mondd?

Nyílik az ajtó. Feleség. Más generáció, tízessel fiatalabb.

MAGDI: Mi a baj? Olyan volt a hangod, mint a... [*puszi*] Szervusz, Tamás! Mi történt, nem komoly – remélem.

PÉTER: Ül le... szeretnék elmondani valamit...

TAMÁS: Bocssátsatok meg, én mennék. [*feláll*] Végül is, amit akartál, elmondtad...

PÉTER: Ne menj el, kérlek! Annyira nehéz... minden összezavarodott... maradj még!

MAGDI: De mi történt, az istenért! Valami baj van? Elütöttél valakit?

PÉTER: Nem... dehogyan...

TAMÁS [*feláll*]: Úgysem tudok most mit mondani... Át kell gondolnom...

MAGDI: De mit? Mi ez az egész?! [*csend*]

TAMÁS: Jól van, mondd el... megvárom...

Az ablakhoz megy. Kinéz.

PÉTER: Az van, Magdi... hol is kezdjem? *[máshogyan kezd]* Bizonyára hallottad, hogy... egy ideje, aki akar az... betekinthez a személyi irataiba... amit róla írtak vagy mondtak. Ma én is megkaptam a Történeti Hivataltól... a dossziémat... itt van mindaz, amit az ismerőseimről... a kollegáimról... szóval amit róluk mondtam... és írtam...

MAGDI: Micsoda? *[Tamásra néz]* Nem értem... milyen hivatal?

Tamás nem felel.

PÉTER: Itt van az egész anyag. Feketén-fehéren. Nézd meg...

Feleség idegesen lapozza, bele-beleolvas. Egyre feszültebb.

MAGDI: De hát ez régi! Ezek húsz-harminc éves dolgok... Ez már nem érvényes... Elévült!

PÉTER: Ezeket én írtam... *[hangja remeg]* Az én jelentéseim... érted?

MAGDI: Értem, igen, értem! Te írtad őket... igen...

Riadtan nézi Tamást.

TAMÁS: Bocsánat... ne haragudjatok. Jobb, ha én elmegyek. *[csend]*

MAGDI: Tényleg te írtad ezt?

Péter bólint.

MAGDI: De miért?

PÉTER: Tamásnak már elmondtam... így alakult. Egy kényszerhelyzet... amiből nem tudtam másképp...

MAGDI: Akkor nem tehetsz róla! Ha kényszer volt, akkor nem vagy hibás!

Szól a telefon.

PÉTER: Nyomd ki!

MAGDI: Jani az... *[felveszi]*

PÉTER: Nem akarok senkivel beszélni...

MAGDI: Szia Jani, én vagyok... Most jöttem meg éppen. Egy pillanat! Várj, megnézem *[Féj inti, hogy nem]* Lepihent egy kicsit... Visszahív hamarosan... *[befogja a telefont]* Most akar veled...

PÉTER *[átveszi]*: Szevasz Jani... hallottad már... igen, igaz... jól hallottad... *[hosszabb csend]* Értem... Tamás is itt van... *[kinyomja a telefont]*

Magdi és Tamás nézik a sápadt, riadt arcot.

PÉTER: Annyit küzdöttem ezzel... nem tudjátok elképzelni... éveken át... olyan nyomás ez rajtam... amit képtelen voltam... egyedül... Tudom, hogy alávaló dolog... mert... kiszolgáltattam embereket... de utána mit tehettem?! Álljak ki egy táblával a térre,

hogy besúgó voltam, mea culpa!? A fél ország azzal foglalkozott, hogyan mossák tisztára magukat, és akkor én, mint egy hülye, vallani kezdek... *[elhallgat]*

TAMÁS: Nem, Péter... nekem kellett volna elmondd, meg Magdinak... meg Janinak, négy-öt embernek... megértettünk volna...

Nyílik a belső ajtó. Anya lép be. Sápadt, nehezen járó asszony.

ANYA: Baj van? Olyan feszült a hangod... mi történt?

PÉTER: Semmi.

MAGDI: Csókolom, mama.

ANYA: Mi a baj, Magdika?

PÉTER: Nincs semmi, Anya – majd elmondom. Jól vagy... nem szédülsz?

Megszólal a telefon.

ANYA: Szervusz Tamás... alig látlak a fényben... te vagy, ugye?

TAMÁS: Én vagyok. Csókolom.

ANYA: Régen láttalak. A gyerekeket mikor hozod el? Már meg sem ismerem őket... *[a telefonra]* Nem veszitek fel?

Feleség megnézi.

MAGDI: Az iskolából hívnak... A titkárság...

Péter felveszi. Kissé elfordul. A többiek nézik. Az Anya gyenge, nekidől a kiszoba félfájának. Tamás az ablaknál.

PÉTER: Haló... igen, szervusz! *[csend]* Ezt hogy érted? *[zavartan]* A negyedik leckénél, az egysejtűek... De ennek semmi köze egymáshoz. *[csend]* Ahogy gondolod... Akkor mondjuk fél kettőkor nálad? Rendszerben. Neked is. *[leteszi]*

MAGDI: Ki volt?

PÉTER: Kázmér... a diri...

MAGDI: Mit akart? *[csend]* Mondd már!

PÉTER: Azt mondta, hogy jobban venné ki magát, ha én mondanám el a kollegáknak... a tantestületnek... legalábbis ő ezt javasolja... mindenféle pletykák miatt... voltak bent nála, hogy tisztázzuk ezt... minél előbb... azt mondta...

MAGDI: De hát honnan tudják?! Egyáltalán mi közük hozzá, nem?

PÉTER: Valaki kikérte az iratokat...

MAGDI: Kicsoda?

PÉTER: Béla... Varga Béla... nem ismered. Együtt jártunk az egyetemre.

TAMÁS: Róla is írtál?

PÉTER: Az egyikben... pontosabban kettőben... volt egy ilyen évről-évre... sörözés... másodév végén... hogy ki merre, hogyan tovább...

MAGDI *[síkideg]*: Nem értem, hogy a tantestületnek mi köze hozzá? Ha van valami... üljenek le a Bélával, ez kettőtökre tartozik, nem? *[csend]*

TAMÁS: Mit írtál?

PÉTER: Hogy... volt, azaz jött veled egy lány... német vagy holland, nem is tudom... az hozott valami izét... füvet... azt szívták...

TAMÁS *(belevág)*: De minek írsz te le ilyesmiket... normális vagy!?

PÉTER: Nem volt mit írni... azt nem mondhattam, hogy ittunk két sört, oszt hazamentünk... ezek sem hülyék...

MAGDI: De hát azt mindenki szívta... mi van abban? *(sírva fakad)*

PÉTER: Akkor még nem...

TAMÁS: És... volt valami baja belőle? Elővették?

PÉTER: Nem tudom... *(csend)*

TAMÁS: Nyugodj meg, Magdi... ne sírj! *(megsimítja a vállát)* Nézd, Péter! Azt kérted, hogy beszéljek őszintén... Jogilag te ártatlan vagy, morálisan nem... Hallgass végig kérlek, ne szólj közbe! Itt most nem az egyes ügyek súlya számít... az is mindegy, hogy kényszerből vagy sem. Ebben a kérdésben nagyon rossz a lelkiismeret... bűnbakot keresnek, mindenhol, mindenki... Egyet javaslok: beszélj nyíltan, mondd el mindent... őszintén... ne mentesd magad... egyesek meg fognak érteni, mások nem... de te ne mentsd magad... semmiképp!

Csengetnek az ajtón.

TAMÁS: Tessék. *(csengetnek)* Nyitva van...

Nyílik az ajtó. János a küszöbön.

JÁNOS: Ezt jól megcsináltad, öreg! Mindent gondoltam, csak ezt nem. Rólad semmiképp...

TAMÁS: Nem jössz be?

Bejön, de az ajtó nyitva marad.

JÁNOS: Ismertek... én nem szoktam kerülgetni. Ez számomra egyértelmű, nincs mit magyarázni... Nekem te egy spicli vagy, érted?

MAGDI: Jani, az istenért!

JÁNOS *(Magdinak)*: Ne szólj bele, kérlek! Ez nem rád tartozik! A nagyapámat egy ilyen miatt vitték el... az apámat egy másik téglá miatt rúgták ki az egyetemről, évekig munkát sem kapott... mert valaki, egy ilyen személtáda... azt írta, hogy... és ha maradt benned egy csepp tisztesség, akkor innentől kezdve befogod a szád! *(ordít)* Befogod a szád! Érted?!

Fiú az ajtóban. Tizenéves. Döbbenet nézi a feszült arcokat.

FIÚ: Bocsánat... bejöhettek? *(bejön)* Csókolom...

JÁNOS: Kitérőltek a telefonomból, te is felejts el... a hóláncot majd tedd le a kapu elé... *(indul kifelé)*

TAMÁS: Jani! Állj meg egy szóra...

JÁNOS: Pontosan tudom, mit akarsz mondani...

TAMÁS: Ezt a hangot kikérem magamnak... Azért, mert az apádat meghurcolták, még nincs jogod, érted? Csukd már be azt a kurva ajtót... *[bevágja]* Évek óta ismerjük egymást... tudod, hogy Péter egy jószándékú, tisztességes... mindig segített mindenkinek... foglalmazd sincs, mi van a dolog mögött... mit tudsz te erről?

JÁNOS: Semmit. És nem is akarok. Én láttam... amiket rólunk írtak... éveken át, barátok, ismerősök, minden lépésünket... apámról, rólam... olvasd el ezt a szennyet, és aztán gyere ezzel a terézanyás dumával.

PÉTER: Az apádról nem írtam...

JÁNOS *[az ajtóból]*: Én nem hiszek abban, hogy muszáj volt... sokan voltak, akik nem mentek bele... ha meghurcolták, kirúgták őket, akkor sem! Ha ezt a spiclidumát elfogadod, akkor idióta barom, aki becsületes maradt... Érted?

Bevágja az ajtót.

TAMÁS *[Magdinak]*: Majd beszélek vele... ha lehiggad. Túl hirtelen jött, azt hiszem. *[Péternek]* Na, beszélünk... Szevasz öcskös... Csókolom, Mama!

Feleség az ajtónál.

MAGDI: Ne engedd el Pétert... Barátok vagytok. Ismered jól...

TAMÁS: Persze... így van.

Kimegy.

PÉTER: Magdi, szeretnék beszélni a fiammal néhány szót. Megkérhetlek, hogy pár percre...

MAGDI: Hozzak nektek valamit? Egy teát vagy vizet?

PÉTER: Nem... köszönöm.

MAGDI: Jól van... beszéljetelek. Jöjjön, Mama!

Anya nem megy. Áll az ajtófélfánál.

FIÚ: Mi történt, apa?! Olyan ideges mindenki...

PÉTER: Anyám, megkérhetlek?

Anyá int, hogy nem.

PÉTER: Szeretnék a fiammal négy szemközt beszélni.

ANYA: Én nem szólok egy szót se...

PÉTER: Anya, kérlek!

ANYA: Nem... nem... *[könnyel telik meg a szeme]*

FIÚ: Üljön le ide, Mama... itt nem zavar.

Leülteti az ágyra. Anya keze görcs az ölében. Maga elé néz.

PÉTER: Mindig olyan makacs volt... soha nem lehetett semmit...

FIÚ: Hagyd, apa, nem zavar! Mi történt? *(leül az asztalhoz)* Jani bácsit így ordítani még soha nem láttam... szinte fellökött... *(csend)*

PÉTER: Nem is tudom, hol kezdjem...

FIÚ: A végén... az a leggyorsabb, nem? *(nevet)*

PÉTER: Olyan idős voltam, mint te... egy-két évvel idősebb... *(megáll)* Annyi mindent el kéne mondanom, hogy megértsd...

FIÚ: Hát mondd el... fél hatig ráérek. *(Péter hallgat)* Na! Kezdj már bele. Akkora a fesző, hogy a lépcsőházban is érezni... Először azt hittem, hogy van valakid...

PÉTER: Hagyd ezt, kérlek... *(forgatja kezében a dossziét, mintha erőt merítene belőle)* Szóval az történt, hogy... tizenhét éves koromban beszerveztek... és én négy éven át... *(megáll)* Itt van minden, amit írtam...

FIÚ: Micsoda?

PÉTER: Nem mondom el, hogyan és miért... semmi értelme... a lényeg, hogy... aláírtam... és jelentettem.

FIÚ: Mit csináltál? Nem értem...

Péter nyújtja a dossziét.

PÉTER: Tessék, itt van... huszonhárom jelentés...

FIÚ: Hogyhogy jelentettél... mit, kinek?

PÉTER: Volt egy ilyen... belügyes... hivatal... csoport... akik beszerveztek embereket... szóval időnként jöttek, és el kellett nekik mondani...

FIÚ: De miért... ki voltál te?

PÉTER: Senki... egy fiú, mint te... de nem ez a lényeg... hanem, hogy én belementem... és megtettem... Nézd meg! *(nyújtja a dossziét)*

Fiú lapozni kezd.

FIÚ: Miért vannak befeketítve a nevek?

PÉTER: Titkosak... személyiségi izé... miatt. Ez itt a Tamás... az a Jani bácsi... ez meg a magyartanárunk, Víg Károly... ötvenhatos volt, börtönben is ült... sokszor nem bírta, eljárt a szája...

FIÚ: És akkor te ezt leírtad?

PÉTER: Muszáj volt. Egy másik fiú is volt az osztályban... aki szintén... sejtettük, hogy ki... szóval tudtak mindenről...

Fiú kezd rádöbbenni, hogy mi ez.

FIÚ: Apa! Kérdezhetek valamit... ez azt jelenti, hogy te... besúgó voltál? *(csend)*

PÉTER: Igen. Azt.

FIÚ: Eszem megáll... És anya tudta ezt?

PÉTER: Nem, senki.

FIÚ: Mama sem?

Péter inti, hogy nem. Fiú nézi a lapokat. Forgatja.

FIÚ: Hát, ez nagyon durva! És hogy volt, jöttek, hogy na... van-e valami újság?
PÉTER: Időnként találkoznom kellett egy emberrel... mindig ugyanazzal... Váradinak hívták... bár ez csak fedőnév... gondolom...
FIÚ: De hol? A suliban?
PÉTER: Nem. Nyilvános helyen... az Orient presszóban, a Keletinél... az közel volt neki is...
FIÚ: És beültetek egy kólára?
PÉTER: Voltak olyan boxok... én beszéltem, ő kérdezett... aztán adott egy papírt... leírtam, eltette...
FIÚ: Tisztára, mint egy filmben... És nem vertek meg?
PÉTER: Nem. Egyszer azt mondtam, hogy nem csinálom tovább... hagyjanak békén... akkor...
FIÚ: Megverték?
PÉTER: Nem... akkor már mindegy volt. Ha kirúgnak, hát kirúgnak! – gondoltam.
FIÚ: És? Leszálltak rólad...
PÉTER: Egy lány... a kémiáról... bevett egy marék gyógyszert hasonló ügy miatt... majdnem meghalt... óriási botrány lett belőle... az egész egyetem azt beszélte...
FIÚ *(elkomorul)*: Értem... és ezután téged is békén hagytak. Hihetetlen, hogy te ebben benne voltál! Tisztára, mint egy háborús film... de komolyan.

Feleség bejön.

MAGDI: Kivasaljak valamit? Milyen ruhában mész?
PÉTER: Így... ahogy szoktam...
MAGDI: Vegyél inget...
PÉTER: Jó. Mindjárt végzünk.
MAGDI: Persze, beszéljete csak... azt a világoskéket kivasalom... jól áll neked...

Kimegy.

PÉTER: Szeretném, ha erről nem beszélnél senkinek. Nem tudni, ki hogyan viszonyul hozzá...
FIÚ: Ugyan már. Kit érdekel ez ma már?... Nem igaz, mama?

Veszi a táskáját. Bemegy.

ANYA: Apád tudta.
PÉTER: Honnan?
ANYA: Ő vette fel a telefont, amikor kerestek... „Remélem, nem csinált valami butaságot – mondta. – Nem írt alá...” Miért írt volna? – kérdeztem. – Ezek nem hívják csak úgy...
PÉTER: És aztán?
ANYA: Nem beszéltünk többet erről... *(csend)* Azt hitte, hogy megpróbálták, de nem sikerült...
PÉTER: Mi?
ANYA: Aláíratniuk... *(szeme csupa könny)* Azt hittük, hogy...
Hosszan nézik egymást.

PÉTER: Tévedtetek.

Sötét. Szín nem változik, egy kendő az Anya fejére, semmi több. Hajnal Jeruzsálemben. Ajtó az utcára, másik a hálókamrába. Az asztalnál görnyedt asszony. Az Anya. Mozdulatlan. Ajka hangtalan mozog. Nyílik az ajtó. Negyvenes nő. Kezében tál. Körülnéz.

NŐ: Ezt egye meg... langyos... egész nap nem evett semmit...

Leteszi az asztalra.

NŐ: Hol vannak?

ANYA: Nem volt itt senki...

NŐ: Már három órája bevitték... és senki?

ANYA: Nem tudom... sötét volt a ház, mikor jöttem...

Anya kezébe adja a tálát.

NŐ: A palotánál láttam magát.

ANYA: Nem engedtek be.

NŐ: Hát, nőket semmiképp...

ANYA: Az anyja vagyok – mondtam. Eresszen be!

NŐ: Kinek?

ANYA: Az örnek!

NŐ: Szerencséje, hogy nem vitték be! Csak úgy fogdossák az embereket... aki tud róla valamit... nincs ki az ítélet, vékonyka... isten fia, meg effélék... a rómaiaknak az kevés. Nem is értik.

ANYA: Nem verik meg, ugye?

NŐ: Nem... ünnep van... ilyenkor még meg is kegyelmeznek, nemhogy verjenek... Egye meg, mert kihűl.

ANYA: Csak már reggel lenne! Olyan nehéz a szívem... jöttem fel a hegyen... viszszanéztem... alattam a város... alig némi fény... ott valahol, egyik házban gyötrik a fiam... istenem, segíts meg! *(csend)*

NŐ: Valaki azt mondta, hogy elárulták.

ANYA: Ki?

NŐ: Nem tudom... ott beszéltek, hogy közülük való volt... aki feladta...

ANYA: Aki odavezette a katonákat?

NŐ: Nem katonák voltak... Láttam őket, itt haladtak el a ház előtt...

ANYA: Hát kik?

NŐ: Mindenfajta emberek... csöcselék... kötelekkel, fejszékkel... ide-oda járkáltak a városban... egész este... azt mondják... hajtóvadászat... keresték mindenütt... a pénz miatt... harminc ezüstöt ígértek...

Anya feláll.

ANYA: Odamegyek... muszáj látnom... Gyere velem, kérek!

NŐ: Úgysem engedik be... ha százszor az anyja is.

ANYA: Olyan rossz érzésem van.

NŐ: Mindjárt reggel lesz... egy-két óra még! *(elébe áll)* Ne menjen! Sötét van... a kiáltásunkat se hallaná meg senki...

Léptek kintről, kivágódik az ajtó. Két férfi egy fiatal fiút vonszol be. Belökik. Bereteszelik az ajtót.

TAMÁS: A többiek hol vannak?

NŐ: Nincs itt senki. Félnék, gondolom...

TAMÁS: Ne gondolj semmit! Menj ki a sarokra, figyelj, ha jön valaki...

JÁNOS: Óvatosan, meg ne lássanak!

Nő az ajtónál. Befedi a fejét. Színes kendő. Ajándék.

TAMÁS *(Fiúnak)*: Mutasd magad! Állj ide... a fénybe. Emeld fel a fejed! Nézz a szemembe!

NŐ: Ez ki?

JÁNOS: Menj már! Nehogy ránk törjenek!

NŐ: Ha akarták volna, lefognak mindenkit! Egyszerre.

Kimegy.

TAMÁS: Hogy hívnak? *(Fiú nem felel)* Megnémultál... Nem beszélsz?

ANYA: Ki ez a gyerek? Csupa félelem...

TAMÁS: Ott találtuk Júdásnál... a szobában.

JÁNOS: Ült a sötétben...

TAMÁS: Mit csináltál ott? *(csend)* Beszélj!

Fiú összehúzódik az ütés elől.

JÁNOS: Nem vagy idevalósi?

FIÚ: Nem.

JÁNOS: Hova való vagy?

TAMÁS: Mondd már!

FIÚ: Iskarióti.

JÁNOS: Rokona vagy?

FIÚ: Nem.

JÁNOS: Hát?

FIÚ: Földiek.

TAMÁS: Hol van most?

FIÚ: Nem tudom.

JÁNOS: Mikor láttad utoljára?

FIÚ: Tegnapelőtt... azelőtt...

TAMÁS: Nem igaz! Látom a szemedben... Nézz rám! Ne süsd le! Ma este találkoztál vele?

FIÚ: Nem.

TAMÁS: Hazudsz!

JÁNOS: Hagyd már békén! Így semmire nem megyünk!

Anya vizet ad neki.

ANYA: Idd meg.

Fiú iszik.

JÁNOS: Mi a neved?

FIÚ: Zakeus... Zaki...

JÁNOS: Ott laksz nála... Júdásnál?

FIÚ: Nem... néha találkozunk, ha ráér.

JÁNOS: Mióta vagy itt?

FIÚ: Vele jöttem... hét elején...

Kivágódik az ajtó.

NŐ: Valaki jön!

Tamásnál kés villan. János berántja az ajtóból Nőt.

JÁNOS: A lámpát!

Sötétség. Csend. Hallgatóznak. Halk zörgés az ajtón.

PÉTER: Én vagyok.

TAMÁS: Péter az... engedd be!

Ajtó nyílik. Sötét alak, letakart fejfel.

JÁNOS: Nem látott meg senki?

PÉTER: Egyik felismert. „Ez ott volt velük” – ordította! Odacsődítette az őrköt. „Ott volt vele! Láttam! Megismerem...” Nekinyomtak a falnak... – „Nem igaz!” – kiáltottam – „Összetévesztenek valakivel... én nem is ismerem”. Végül elengedtek... hajsza! híja volt...

TAMÁS *(hirtelen ráeszmél)*: Hol a fiú?

PÉTER: Kicsoda?

TAMÁS: A fenébe! Ez megszökött! *[feltépi az ajtót, kirohan]*

PÉTER: Mi történt?

JÁNOS: Meglépett, amikor bejöttél!

PÉTER: Kicsoda?

ANYA: Ott van az asztal alatt.

Elhúzzák az asztalt. Ott kuksol Fiú. Térdeit átölelve.

PÉTER: Ki ez?

JÁNOS: Júdás barátja... ott volt nála, a szobában, amikor kerestük. Kiugrott, de Tamás elkapta.

Nyílik az ajtó.

TAMÁS: Sehol. Mintha a föld nyelte volna el.

JÁNOS: Itt van.

TAMÁS: Mássz ki onnan... miért bújtál el? Mi?

NŐ: Hagyjátok békén! Gyerek még! Úgy beszéltek, mint egy tolvajjal! Gyere, állj fel... Nyugodj meg, nem fognak bántani.

Fiú lassan feláll, áll a fal mellett.

ANYA: Láttad őt?

PÉTER: Csak messziről... sokan voltak körülötte, tolongtak, kiabáltak...

ANYA: Mit mondtak?

PÉTER: Nem lehetett érteni, mindenki hadonászott, ordított...

ANYA: Bántották?

PÉTER: Nem... ott állt egy oszlopnál... próbálták távol tartani a tömeget... várták a főpapot...

TAMÁS *(Nőnek)*: Mit állsz itt!? Menj ki... és figyelj!

NŐ: Nincs senki az utcán. Csak a kutyák. Félek... *(csend)*

ANYA: De miért vitték be?

TAMÁS: Biztosan az ünnep miatt...

JÁNOS: Ekkora felhajtással?

ANYA: Mint egy gyilkost...

NŐ: Nem lesz semmi baj... el fogják engedni.

Megöleli az anyát.

TAMÁS: Mutasd, mi van a zsebedben... rakjál ki mindent!

Három rézpénz, egy zsineg, aszalt magok, kagyló. Egy zabla fele.

JÁNOS: A zsákban mi van?

Fiú nem felel. Szeme lesütve.

TAMÁS: Mozdulj már!

Fiú lassan felveszi a földről. Odaadja. Egy nyűtt tekercs.

PÉTER: Ez mi?

FIÚ: Rám bízta... hogyha neki valami baja esnék...

JÁNOS: Akkor?

FIÚ: Nem mondta...

Péter kibogozza, a lámpánál lapozza, olvassa.

PÉTER: Ezt nézzétek meg!

TAMÁS: Mi az?

PÉTER: Itt van minden: a kenyér, a hal, a vihar... Lázár feltámasztása... az illatos kenet... minden...

JÁNOS: Hadd lássam! *[a válla fölött belenéz]*

Anya is odalép melléjük.

PÉTER: Ezt mikor írta?

FIÚ: Nem tudom.

JÁNOS: Hónapokon át... szóról szóra mindent!

ANYA: Csupa kérdés... „nem értem”, „nem tudom”, „nem hiszem”.

TAMÁS: A rohadék! Jegyzeteket is csinált!

PÉTER: Ezt mikor adta neked?

Fiú nem felel.

FIÚ: Ne kerüljön senkinek a kezébe... azt mondta...

TAMÁS: Készült rá, csak nem volt már ideje odaadni nekik!

JÁNOS: Kinek a kezébe?

FIÚ: Hát az övékébe...

JÁNOS: Akiknek elárulta?

FIÚ *[indulattal]*: Nem árulta el...

TAMÁS: Mit beszélsz!?

FIÚ *[szinte sír]*: Nem árulta el!

PÉTER: Van pofád tagadni... ezek után! *[megragadja a Fiút]*

JÁNOS: Ne ordíts már! A nyakunkra hozod őket... Ezzel semmire nem mész!

TAMÁS: Kerüljön csak a kezem közé! A rohadék! Majd megmutatom én...

A vederhez megy, merít egy csészével. Iszik.

NŐ: Adj nekem is.

TAMÁS: Ott van, vegyél.

Anya közelebb húzza a lámpát.

ANYA: Mennyi bizonytalanság... Hogy mi igaz... és mi hamis? *[Péternek]* Ezt saját magának írta... nem másnak...

PÉTER: Megbeszéltük, hogy nem hagyunk nyomot! És akkor jegyzeteket készít?

ANYA: Azt írja, hogy „nem erre a világra való”.

PÉTER: Ki?

ANYA: A fiam... „És hazugság nem találtatott az ő szájában.” *[csend]*

FIÚ: Napok óta jártak utána... A nyomában voltak, amióta a városba jöttetek.

JÁNOS: Kik?

FIÚ: Nem tudom... soha nem láttam őket... arra ébredtem, hogy ott állnak a szobában... az ágya mellett. Ketten vagy hárman voltak... nem mertem hátrafordulni, nehogy észrevegyenek...

PÉTER: Mit akartak?

FIÚ: Mindent tudtak, ismertek titeket mind... név szerint... volt, akinek csak a gúnynevét... az Öreg... a Szikla... a Vámos... ahogy az emberek szólítanak...

JÁNOS: De mit akartak tőle?

FIÚ: Hogy kik vagytok, honnan jöttök... egyfolytában azt üvöltötték, hogy mondjon el mindent...

TAMÁS: De ha tudták... minek?

FIÚ: Egyikük fel is írta, azt hiszem... hogy kivel találkozik... kiknél lakik... ki adott pénzt... ilyesmi... Ketten vagy hárman kérdezték, felváltva...

PÉTER: És elmondta...

FIÚ: Nem. Semmit. Pedig annyira félt... hallottam a hangján... alig lehetett érteni, hogy mit mond... ők sem értették... többször kérdezték ugyanazt... ordítottak...

TAMÁS: De aztán kitalált mindent, gondolom.

JÁNOS: Hagyd már abba!

PÉTER: Fenyegették? Zsarolták?

FIÚ: Nem.

JÁNOS: Ígérték neki valamit?

FIÚ: Nem.

PÉTER: És... utána?

FIÚ: Elmentek...

JÁNOS: Ő is ment velük?

FIÚ: Nem. Csak ült az ágyon... szó nélkül. Hosszú ideig, az arca sápadt volt... annyira félt!

PÉTER: Miért?

FIÚ: Mert hogy őt nem védi meg senki...

Péter feláll. János hallgat. Nő a kendőjét az ablakra teszi.

NŐ: Letakarom... meg ne lássák a fényt.

JÁNOS: De végül is mit akartak tőle?

FIÚ: Nem tudom...

TAMÁS: Azt, hogy vezesse a nyomára őket... mutassa meg... hogy melyikünk Jézus.

FIÚ *(döbben):* De hát azt mindenki tudja...

PÉTER: Ezeknek áruló kell... hogy mi adjuk fel... valaki közülünk. Felhergelték egy csomó embert, hogy fogják el... és vigyék a palotába. Kérjenek rá ítéletet!

JÁNOS: De miért?

TAMÁS: Hogy bírósági látszata legyen... Ítélet kell ezeknek, nem gyilkosság... *(csend)*

JÁNOS: Te mikor találkoztál vele utoljára?

FIÚ: Ma este...

PÉTER: A vacsora előtt vagy után?

FIÚ: Nem tudom... sötét volt. Még nem kelt fel a hold...

JÁNOS: Akkor adta oda az írást?

FIÚ: Igen... De annyira meg volt zavarodva... soha nem láttam még ilyenek.

PÉTER: Sötét, sunyi gazember! Ott ül közöttünk, hallgat egész este, és várja, hogy mikor jönnek már... hogy átadja nekik...

JÁNOS: Nem értem! Magunk közé fogadtuk... a bizalmunkba, mindenbe... a barátunk volt.

Fiú halkán.

FIÚ: Idegen volt köztetek...

JÁNOS: Mit mondasz?

FIÚ: Ti testvérek vagytok... galileaiak... ő az egyetlen, aki idegen... Nem volt egy barátja sem... a szeretetről beszéltek, és úgy fázott köztetek, mint egy veremben...

PÉTER: Hát ezért? Bosszúból!

FIÚ: De nem árulta el, esküszöm!

TAMÁS: Hallgass már el!

FIÚ *[kiáltja]*: Nem árulta el! Szerette... úgy beszélt róla... mint a... rajongott érte...

TAMÁS: Hazudik! Egész este az orrunknál fogva vezetett!

NŐ: Hagyd békén a gyereket!

PÉTER: Téged ki kérdezett! *[Fiúhoz lép]* Honnan veszed, hogy nem árulta el?! Nézz a szemembe!

FIÚ: Inkább meghalt volna, mint hogy ártson neki...

Megfogja Fiú két csuklóját. Felrántja a földről.

PÉTER: Hazudsz!

NŐ: Most bezzeg nagy a szád! Láttalak én, amikor körülvettek... azt is letagadtad, hogy ismerted... láttalak én...

PÉTER: Te festett ringyó! Nem szégyelled magad... mit láttál te!?

TAMÁS: Elég! Hagyjátok már abba! Azt akarjátok, hogy ránk törjék az ajtót?!

Csend. Sértett lihegés.

JÁNOS: Én megértem, hogy menteni akarod őt. Barátod, azt mondd... De ha nem árulta el... akkor miért fizettek neki?

FIÚ: Kinek?

TAMÁS: Hogyhogy kinek?!

JÁNOS: Harminc ezüstöt kapott...

Fiú döbbenten áll.

FIÚ: Kí?

TAMÁS: Mindenki tudja... Ki is hirdették. Nyilvánosan. Harminc ezüstöt kapott...

PÉTER: Maga jelentkezett, azt mondták, hogy a kezükre adja... ennyit kért, és meg is kapta...

FIÚ: Az nem lehet... nem árulta el... *[sír]* Ez lehetetlen...

TAMÁS: Láttuk mind... a csókot, a katonákat, a pénzt, és itt van a spiclijegyzet is... Ki akartad mosni, mi?

FIÚ: Nem. Nem árulta el... hiába fenyegették! Nem lesz senkinek bántódása... azt mondták... meg hogy, jobb ha ők, mint a rómaiak... Azok példát fognak satulálni... így mondta... satulálni...

Csend. Csak a lámpa remeg az asztalon.

ANYA: Muszáj odamennem... látnom kell! Nincs nyugtom, János. Kísérj el!

JÁNOS: Nem lehet. Veszélybe sodorja magát...

ANYA: Oda kell mennem... kérek, gyere velem!

JÁNOS: Mindjárt világos lesz... és akkor odamegyünk mind, együtt.

Anya veszi a kendőjét, fejére teríti. Indul. János lassan utána.

PÉTER *(Tamásnak)*: Én nem tagadtam meg. Mellette voltam az utolsó percig... Mi értelme lett volna provokálni őket... de nem tagadtam meg.

TAMÁS: Késő van. Feküdjünk le... Nehéz nap lesz.

Nő az asztalnál imádkozik

NŐ: Uram, mindenség ura! Ezt az éjszakát add meg nekünk, uram... ne vedd el tőlünk a reményt...

Fiú összesodorja a tekercest. Ingébe teszi.

PÉTER: Bezárom az ajtót.

TAMÁS: És ha jönnek a többiek?

PÉTER: Majd zörgetnek... én ébren leszek...

Nő elindul a hálókamara felé. Benyit. Éles sikoly. Egy test látszik a félhomályban. Két láb. Deréktől lefele. Júdas. Felakasztva. Sötét.

Aluljáró hangjai. Emberek, hegedű, távoli mentővijjogás, kocsimoraj. Törődött nő kántálva újságot lóbál.

ANYA: Megjelent az *Esti Hírlap*! Szenzáció! Téglá volt a híres író! Tessék, kérem! Friss hírekkel az *Esti Hírlap*! Kit sugott be, mit sugott be! Spicli volt a híres író! Tessék kérem! Megjelent az *Esti Hírlap*!

Fény. Értelmiségi millió fehérben. Fehér a fotel, a könyvespolc. A kép. Az óra. János előtt kövér dosszié. Péter kinéz az ablakon. Esni fog. Tamás felesége jön.

MAGDI: Mennyit aludtál?

PÉTER: Nem sokat... reggel felé egy kicsit.

MAGDI: Tamás is fent volt...

TAMÁS: Nem tudom elhinni. Egyszerűen nem fogadja be az agyam. A szavakat értem, de a mondatokat nem. *(csend)*

PÉTER: Hánykor jön a vonat?
 TAMÁS: Háromnegyed hétkor. Ahogy szokott.
 MAGDI: Ha nincs késése...
 PÉTER: Ő akarta, hogy találkozzunk?

Tamás inti, hogy nem.

PÉTER: Te hívtad?
 TAMÁS: Mire vagy kíváncsi?
 PÉTER: A beszélgetésre.
 TAMÁS: Mondtam, hogy szeretnék találkozni vele... Fel tudna-e-jönni ma este... –
 Hogyne – mondta, és letettük.
 MAGDI: Képzem, milyen állapotban lehet. Azt mondják, hogy a haverok, akikkel
 évek óta iszik... nem ülnek le egy asztalhoz vele...
 PÉTER: Egészséges népi morál! Mit vártál?
 MAGDI: Nehogy valami butaságot csináljon... *[csend]*
 TAMÁS: Nem volt könnyű elérni. A gyárba már nem jár be, évek óta. Telefonja nincs.
 Volt az a kis ivó a sarkon, az ABC mellett... Emlékszel, nekünk is megmutatta... Hat
 asztal, törzsközönség... Félóránként hívtam. Azt mondták, nincs ott... nem is volt. Nem
 tudják, hogy bejön-e egyáltalán. *[csend]*
 PÉTER: Itt kéne már lennie. Villamossal tíz perc.
 MAGDI: Mindig gyalog jött. *[csend]*
 TAMÁS: Elolvastad?
 PÉTER: Nem. Hányingerem van. Attól is, ha igaz... és attól is, ha nem... vagy részben.
 Amikor a kezembe nyomták... azt mondtam: Ez rágalom... Hazugság! Az volt az első
 gondolatom, hogy felülök egy vonatra, lemegyek Debrecenbe... becsöngetek hozzá...
 és megkérdem tőle magától: Mi ez, kérlek? *[csend]*
 JÁNOS: A rádió is bemondta, tele vannak vele az újságok... mindenki ezen csámcsog...
 MAGDI: És miért nem mentél le? *[csend]*
 PÉTER: Őszintén? Annyira zavaros, amit érzek: düh, sajnálat, csalódottság, kurvaany-
 ja, gyűlölet, keserűség... Elképzelve, ahogy kinyitja a panel ajtaját... abban a sötét
 zugban, a folyósó végén... én meg ordítani kezdek. Nem akartam kitenni ennek őt
 sem... magamat sem...
 MAGDI: A sötét zug a folyósó végén... harminc éve ugyanaz...
 TAMÁS: Egyszer azt mondta, szeretne egy másik lakást... emeletit, erkélyest... hogy
 ott a teraszon érje a szívroham! *[csend]*
 PÉTER: Szerintem nem jön el.
 TAMÁS: Azt mondta, hogy jön. Az esti gyorsal...
 MAGDI: Odategyek egy kávé?

Senki nem felel.

TAMÁS: Azon gondolkodtam az éjjel... hogy mi az ember dolga ilyenkor... mit kell
 tennie. Megvárni, hogy a másik... aki elbukott... megpróbálja valahogy helyrehozni...
 vagy nekünk is lépni kell...

PÉTER: Mit beszélsz, Tamás, az istenért! Ez az ember tíz éven keresztül jelentett rólad... A helyedben én fel sem hívtam volna!

Csengetnek.

MAGDI: Tessék.

Kortalan hölgy. Könnyű, szürke szaténkendővel a vállán. Enyhe idegenség.

MÁRIA: Megjött már?

MAGDI: Még nem.

MÁRIA: Kár! Annyira le akartam késni az első pillanatot... Hogy ne legyek itt, amikor belép! Gyerekek, ez nekem akkora csalódás!

TAMÁS: Ül le, gyere. Ide a fotelbe...

MÁRIA: Az én helyem.

MAGDI: Kérsz egy kávét... teát esetleg? Épp most akartam odatenni. *(kimegy)*

MÁRIA: Szörnyű! Még soha nem olvastam ilyent... A hideg rázott közben! Azok a részletek, intimitások... iszonyat! Van ember, aki ezt leírja...

TAMÁS: Furcsa a lélektana ennek... szégyen, szorongás, menekülés... meztelenség...

MÁRIA: Annyira előttem van, amikor először találkoztunk. Az írásait már ismertem. Épp te mutattad, azt hiszem: *A celofánvirágok!* Jézusom, micsoda gyönyörűség... szinte hallottam azt a nyomorult melóst, a gyár udvarán: „Puszilom a fogsorodat...” sorsok két mondatban. Kíváncsi voltam, hogy néz ki, aki ezt írta... milyen ember. Ismeritek azt, amikor mélyen érzel valakit...

TAMÁS: Akkor is késtél, emlékszem...

MÁRIA: Igen, erre adok. *(nevet)* Ott állt az ablaknál, ahol Péter. Alacsony, vékony ember... bizonytalan tekintettel... mintha kicsit remegett volna... vagy csak az izgalom... olyan puha, mégis markáns volt a kézfogása... nem nőies, nem erőtlen... Érző. Bólintott, amikor a nevét kimondta... mintha jóváhagyná... vagy aláhúzná.

Péter az ablakmélyedésből.

PÉTER: A besúgásban van valami lényegi gonoszság. Rosszindulat. Minden szó, amit leírsz, kimondasz, eszköz valakik kezében. Volt egy ismerősöm, akinek a spiclije csak annyit mondott, hogy az illető „rossz idegállapotban van, mert súlyosan beteg a felesége”. Ártatlan mondat, nulla titkosszolgálati értékkel. És ott volt mellette a feljegyzés tintaceruzával, hogy „készüljön környezettanulmány róla, meg lehet próbálkozni a beszerzésével”. Merthogy rossz idegállapotban van...

TAMÁS: Nem voltunk még ilyen helyzetben, Péter, én sem. Nem tudhatjuk, hogyan viselkednénk...

Magdi tálcán hozza a gőzölgő csészéket.

MAGDI: Miből maradtam ki?

MÁRIA: Jó érzés volt találkozni vele... elfárad az ember a hivatásos íróktól... végre valaki, aki valódi fájdalomról beszél...

MAGDI: Tessék, vegyetek.

MÁRIA: Köszönöm, nekem már késő ilyenkor.

Péter is hártja.

MAGDI: Hát akkor mi ketten. Teszek bele egy kis tejet is. *[tölt Tamásnak]*

MÁRIA: Mivel szervezték be? Tudja valaki? *[csend]* Megzsarolhatták valamivel...

TAMÁS: Majd elmondja ő...

PÉTER: Te tudod?

TAMÁS: Sejttem.

ERSZÉBET: Családi? Munkahelyi?

TAMÁS: Nem szívesen beszélek róla... *[csend]*

PÉTER: Én nem finomkodnék. Szerettem mint embert, nagyra becsülöm mint író. De amíg ezt nem tesszük rendbe, addig nincs miről beszélni.

TAMÁS: Ezért vagyunk itt. Hogy ki-ki elmondja, mit gondol... mit vár a másiktól...

PÉTER: Te mit vársz?

TAMÁS: Tőle?

PÉTER: Igen. Tőle.

TAMÁS: Hogy mondja el, mi történt... mit érzett...

PÉTER: Mit érzett akkor... vagy mit érez most?

MAGDI: Fontos ez?

PÉTER: Fontos! Engem az akkori érzései nem érdekelnek! Én azt az embert nem akarom megérteni.

MAGDI: Hogy mondhatasz ilyen!

PÉTER: A barátai voltunk! Itt aludt a kanapén, itt evett... ebből a pohárból ivott... majd hazament, és az egészszet beköpte. Arra vagy kíváncsi, hogy mit érzett közben... Mikor? Amikor a pizsamádat felvette... vagy amikor leírta, hogy miről beszélgettünk... vagy amikor otthon a tükörbe nézett... hogy volt-e hányingere? Melyik érzés érdekel a leginkább?

TAMÁS: Engedd meg, hogy azt gondoljak erről, amit szeretnék... hogy megértsem, ha akarom... és elítéljem, ha akarom. *[csend]*

MAGDI: Igaza van, Péter! *[megfogja a karját]* Így csak belefojtod a szót...

PÉTER: Még meg sem érkezett, de mi már a felmentésén dolgozunk. Alig várjuk, hogy megbocsássunk...

Elvesz egy kávé.

MÁRIA: Ne haragudjon, Péter, én nem tudom olyan erkölcsi magaslatról szemlélni ezt az ügyet, mint maga. Engem mélységesen felkavar... Van egy különleges érzékenységgel megáldott ember... aki bekerül a reflektor fényébe, mint egy eltévedt madár... beviszik, megdolgozzák... és attól kezdve ez egy meghasonlott ember... aki továbbra is eljár hozzánk, a barátaihoz... eszik, iszik velünk... mert küldték. Ez iszonyat! Nem érzi?

MAGDI: Senki nem írta meg olyan mélyen az emberi kilátástalanságot, mint ő.

TAMÁS: Mert megélte... a lelkében, az undorában... gyávaságában!

PÉTER: Az nem tartozik ide, hogy mekkora író volt. Értsétek meg! *(indulattal)* Ez az ember tíz éven keresztül elárult bennünket... Utána tíz éven át hallgatott. Most is azért jött elő, mert lebukott. Nem magától! Ott van az asztalon... egy vaskos dosszié áruházzal! Ti meg máris kezdték ezt a könnybelábadt Júdás-mosdatást... amitől nekem felfordul a gyomrom!

Egyszerre, egymás szavába vágva.

MAGDI: Nem hiszem, hogy nekünk ugyanazt kéne gondolnunk... hogy közösen kéne elítélnünk vagy felmentenünk őt...

TAMÁS: Benned már kész van az ítélet, Péter. Nem tudod, és nem is akarsz megérteni, és adott esetben megbocsájtani...

PÉTER: Húsz éven át bujkáltunk a spiclik elől, szabadságunkat, egzisztenciánkat kockáztatva... és mi máris a nyakába borulunk?

MÁRIA: Kedveseim, szabad egy szóra? Én szívből gyűlölöm a gyávaságot... de nagyon sok gyáva embert szeretek. Ki érti ezt? *(csend)*

PÉTER: Hány óra?

TAMÁS: Fél nyolc...

PÉTER: Nem hívod fel a pályaudvart? Hogy késik-e?

TAMÁS: Nem. Megjön, amikor ideér. *(csend)*

MAGDI: Alig tudtunk róla valamit... Az anyja halálát is csak hetekkel később... szinte véletlenül.

TAMÁS: Neked mondta el, nem?

MAGDI: Igen... de egyáltalán nem lehetett érezni rajta... semmit...

MÁRIA: Kívülálló volt.

TAMÁS: Ilyennek szerettük meg őt... zárkózottnak, halknak... aki keveset beszél...

PÉTER: Inkább figyel, nem!?

János idegesen elfordul.

MAGDI: Egyszer táncoltam vele. A Zsóka születésnapján. Mindenki részeg volt kicsit... neveltünk mindenben... hirtelen megölelt és forogtunk... ide-oda... nagyon meglepett... két számot táncoltunk, vagy hármat... nem akart elengedni... addig mindig olyan zárkózott, halk volt...

PÉTER: Lehet, hogy a táncot is megtalálsz a dossziéban...

MAGDI *[kitör]*: Elég ebből, Péter! Volt egy ember, akit ismertem, szerettem... és van az a másik, aki ezeket írta...

PÉTER: Nem zavar, hogy a kettő ugyanaz?

MAGDI: Én ezen utólag nem tudok változtatni. *(csend)*

PÉTER: És mi lesz, ha nem jön?

TAMÁS: Hogy érted?

PÉTER: Hát... hogy mit gondolunk. Ha egyszerűen nem jön el...

MAGDI: Hogy nem akart találkozni velünk.

PÉTER: Ennyi? *(csend)*

PÉTER: Én felhívom a pályaudvart.

TAMÁS: Ott van a szám a telefon mellett.

Péter átmegy a másik szobába. Tárcsáz.

PÉTER: Jó estét. A debreceni gyors megérkezett már... A háromnegyedhetes. Megkérdezhetem, hogy volt-e késése? Igen, várok... Köszönöm.

Visszajön.

PÉTER: Pontosan érkezett.

MAGDI: Akkor minden percben itt lehet... gyalog hosszabb kicsit.

Csend. Egyre feszültebb. Az órát is hallani.

PÉTER: És lesz valamilyen formája ennek az estének?

MAGDI: Hogy érted?

PÉTER: Vagy kötetlen: „szevasz, rég nem jártál erre, jól nézel ki, meghíztál, lefogytál” beszélgetés lesz...

TAMÁS: Ne légy ilyen pikírt, a kurva életbel!

Csengetnek.

MAGDI: Tessék.

Az ajtóban János, az író. Gyűrött arc. Esetlen tartás. Százszor átrágott mondatok.

JÁNOS: Engedjétek meg, hogy én szóljak... elsőnek. Rövid leszek... tényszerű...

MAGDI: Gyere be!

JÁNOS *[nem mozdul]*: Az első alkalommal, amikor behívtak, tavasz volt. Végig, amíg beszéltek, kinéztem az ablakon, próbáltam kizárni a világot... hogy ez nem is létezik... négyen voltak... egy szemben velem, hárman mellettem, mögöttem... Egy fa volt az ablak előtt... tavasz volt...

MAGDI: Hadd csukjam be az ajtót. Gyere, ülj le...

Péter átadja a helyét, az ablakhoz áll. Alkonyodik. A nap vörös fénye.

TAMÁS: No. Nem ülsz le?

JÁNOS: Nem. Tíz évig tartott. Az életem ráment, bár addig sem volt nagy szám... inni kezdtem... az írást abbahagytam... nem akarom sajnáltatni magam, ismertek... Amikor gyerek voltam, olvastam egy könyvben, hogy „Az vagyok, aki vagyok” – ez nagyon tetszett... de ezt se tudtam megtartani... „nem az vagyok, aki...” *[Tamásra néz]* Mondom húsz év barátság után. Ahányszor nálatok jártam, másnap hívtak... leszereltem a telefont... minék... csak lehallgatják... bejöttek a gyárba, kihívtak... nem volt kiút... eleinte csak hallgattam... aztán beletörődtem... mondtam, amit kérdeztek.

TAMÁS: Bevittek?

JÁNOS: Nem. A lakásomon.

TAMÁS: Otthon? A szobában.

JÁNOS: Igen... többnyire egy ember jött, ugyanaz. Velem egykorú... azt mondta, mindent meséljek el, amit itt láttam, hallottam... hallgattam... ő ráér, mondta... aztán mondtam ezt-azt... üres, semmi dolgokat... mondjam csak, ő majd kérdez... és a végén megmondja, hogy mit írunk le. *[elhallgat, csend]*

TAMÁS: Ül le, kérlek! Ez olyan képtelen így.

János leül.

MAGDI: Fáradt vagy?

JÁNOS: Tompa... a vonaton bevettem két Seduxent... olyan ideges voltam...

MAGDI: Nem aludtál?

JÁNOS: Nem. Írtam nektek... aztán eltéptem, és újra... gondoltam, jobb, ha megírom... mit lehet mondani?

MAGDI: Kérsz egy kávét? Várj, megmelegítem.

János elveszi.

JÁNOS: Jó így. Szeretem hidegen.

MÁRIA: Mondja, mennyire személyes az a viszony, ami maga és – hogy is mondjam – az illető között volt...

JÁNOS: Hogy érti?

MÁRIA: Mennyire emberi? Vagy ő csak jegyzetel... leírja, amit maga mond?

JÁNOS: Változó... bizonyos dolgokban nyíltabb...

MÁRIA: Az édesanyja haláláról például tudott?

János nem felel.

MÁRIA: Elmondta neki?

JÁNOS: Tudták. Felajánlotta, hogy segítenek, ha valami gond lenne a temetés körül... nem álltam jól akkoriban... máskor sem...

MÁRIA: És? Segített?

JÁNOS *[int a fejével]*: Nem... soha semmit.

TAMÁS: És azt, hogy mi kik vagyunk... milyen emberek... az adatokon, tényeken túl... azt kérdezték?

JÁNOS: Persze... volt, hogy jellemzést kértek... röviden, hogy mit gondolok valakiről...

MÁRIA: Magánéletről is?

JÁNOS: Igen.

MÁRIA: Viszonyokról... szerelmekről?

JÁNOS: Igen... ha a látókörükben volt az illető...

PÉTER: Előfordult, hogy valamit elhallgattál... vagy nem mondtál el?

JÁNOS: Igen...

PÉTER: Végül is csak rajtad múlt, hogy miről beszélsz és miről nem.

JÁNOS: Voltak még mások is... akik szintén... khm...

PÉTER: Kik?

JÁNOS: Nem tudom. Többször utaltak rá... amikor először behívtak... akkor azt mondták, hogy te is Tamás...

TAMÁS: Hogy én?

JÁNOS: Igen... azt mondták.

MAGDI: Ez komoly?

TAMÁS: Hogy besúgom magam?

JÁNOS: Nem. Hogy azért vagy szabadlábon, mert cserébe...

TAMÁS: Besúgom a barátaimat?!

JÁNOS: Igen. Ezt mondták.

TAMÁS: És te elhitted? El tudtad képzelni rólam?

János hallgat.

PÉTER: Persze. Miért ne hinné el rólad azt, amit ő maga megtesz?

János bólint.

JÁNOS: Azt mondták, nagyon elcsodálkoznék, ha látnám, hogy ki még...

PÉTER: Mi történt volna, ha azt mondd, hogy nem?

JÁNOS: Nem tudom...

PÉTER: Kérlek, próbálj meg válaszolni erre!

János maga elé néz.

PÉTER: Megverték volna?

JÁNOS: Nem. Nem hiszem.

PÉTER: Lecsuktak volna?

JÁNOS: Nem.

MAGDI: Hagyd már abba! Ez annyira kínos...

PÉTER: De én kíváncsi vagyok, hogy mi volt az a fenyegetés, amiért inkább ezt választotta valaki... Biztos te is gondolkoztál már ezen...

JÁNOS: Igen... néha az öngyilkosságig... de nem segített semmi. Volt, hogy kiírtattam magam a rendelőben... nem mentem be napokig... csengettek... kint álltak hosszan az ajtó előtt... De hiába! Előbb-utóbb úgyis ki kell jönnöd... és tudják, hogy félsz... Tudják! *(csend)*

TAMÁS: Miért nem mondtad el nekünk?

JÁNOS: Hogyan?

MAGDI: Mások is voltak így... elmondták...

JÁNOS: És utána? Átmegyek a másik szobába, amikor olyasmiről beszéltek...

PÉTER: Inkább hallgattál!

JÁNOS: Nem... ritkábban jöttem. Emlékszel... egyre ritkábban... Ha lehetett, inkább nem...

TAMÁS: Küldtek?

JÁNOS: Igen... szóltak, hogy most már ideje... kezdett gyanús lenni... *(csend)* Nem vagyok aljas, csak gyenge... Most sem akartam feljönni... inkább meghalok, gondoltam.

TAMÁS: És ha nem hívlak?

JÁNOS: Akkor nem...

TAMÁS: Lehet, hogy nem is találkoztunk volna?

János bólint.

MAGDI: De miért?

JÁNOS: Olyan ez, mint a rák... együtt él vele az ember... amíg bírja.

PÉTER: Mivel zsaroltak?

János összenéz Tamással.

JÁNOS: Nem mondtad?

TAMÁS: Nem.

MAGDI: Elmondhatod...

JÁNOS: Most már mindegy...

PÉTER: Hogyhogy mindegy?

JÁNOS: Már nem bűn.

PÉTER: A kurva életbe! Fél órája megy ez a csiki-csuki. Fél kérdések, fél válaszok! Vagy beszéljünk egyenesen, vagy hagyjuk a fenébe!

JÁNOS: Mit vársz tőlem?

PÉTER: Semmit! Itt állsz fél marék Seduxennel, és széttárod a karod, hogy mit csináljak! Bánd meg! Érted... Bánd meg!

JÁNOS: Hogyan? Azon túl, hogy az életem ráment... mit szeretnél látni?

MAGDI: Péter, nagyon kérlek... ennek semmi értelme!

Péter elfordul. Kinéz az ablakon.

PÉTER: Annyira reménytelen ez!

JÁNOS: Kilenc évig nem írtam. Amíg ez tartott... egy sort sem.

TAMÁS: Emiatt?

JÁNOS: Miért képzelnék el emberi sorsokat, helyzeteket... magamat kéne megírnom. Egyes szám első személyben. Én... én... én! A rettegést, amikor megszólalt a csengő... az undort, ami a vonaton kísért.... miközben ide jöttem... téged... Tamás mosolyát... ezt a szobát... [*sírás határán*] olyan volt, mint a Golgota... tizenkét stáció... ahogy elesik a keresztel... nem vagyok vallásos... de mindig ez jutott eszembe... minden pillanatnak megvolt a maga pokla... nem tudjátok ti ezt elképzelni!

PÉTER: Na ebből elég! Ebből a tömény önsajnálattól!

Tamás közéjük áll.

TAMÁS: Ha nem bírod, menj el! Ennek semmi értelme...

PÉTER: Igazatok van... Rosszul viselem ezt a mea culpás műfajt... két mondat, és megyek! [*odalép Jánoshoz*] Nem hiszek neked! Ide állsz elénk ezzel a féltőredelemmel... tiszta önsajnálattal az egész... egy szavad nincs felénk, csak te, csak te... a te stációd... a

szenvedésed. Te elárultál minket, a barátaidat! Tíz éven át! És most azért jöttél, hogy találkozzunk... hogy megbocsássunk neked... De mit!? Egy igaz szavad nincs felénk... csak te meg a poklod... Érted?

János ránéz.

JÁNOS: Lassan nincs bennem más, csak undor és gyűlölet...

Péter áll előtte. Nem ezt várta.

PÉTER: Hát... te tudod.

Végignéz a többiekben. Bólint. Kimegy.

MÁRIA: Bocsássatok meg... én igazából olyan öreg, jó tündér akartam lenni... már a koromból adódóan is... aki sok mindent látott... és megért. Azért jöttem, hogy meghallgassam magát... és megértsem. De ez nekem is csalódás... tudom, nem könnyű magának... de fel kell nőnie ehhez... és el kell érnie, hogy megbocsássonak... őszintén! A lelkük mélyén. Magára nagy terhet raktak... ne tegye le... mondjon el mindent... írja le... az segít. Csak az segít. Bocsánat, túl sokat beszéltem... néha megfeledkezik magáról az ember az én koromban... Nem láttátok a kendőmet...

Magdi odaadja. Mária megáll János előtt.

MÁRIA: Ma egész nap azon gondolkoztam, hogy akarok-e találkozni magával. Igyekeztem elkélni... hogy ne én legyek az első. De meg akartam fogni a kezét... hogy mit érezek... [kezet nyújt] Úgyhogy én most elköszönnék... viszontlátásra.

János megfogja a kezét.

MÁRIA: Nem változott.

TAMÁS: Kikísérjem?

MÁRIA: Csak a kapuig. Sötét van már...

TAMÁS: Pillanat, felgyújtom a lámpát.

Kimegy. Mária utána. Ajtó nyitva.

JÁNOS: Nem kellett volna idejőnnöm. Csak ingerlem az embereket.

MAGDI: Fáradt vagy?

János bólint. Inkább magának.

MAGDI: Aludj itt.

JÁNOS: Itt?

MAGDI: Hova mennél? Szállodába...

JÁNOS: Itt... őszintén?

MAGDI: Majd megértjük egyszer... hogy mi történt... és mi a dolgunk vele.

JÁNOS: Eszembe jutott egy kép. Anyám még fiatal volt... én szinte gyerek. Szakmunkás-tanuló. Indultam táborba... Építőtáborba, az NDK-ba... Drezda mellé... hosszabb időre.

Bejön a Fiú. Korabeli ünneplő, fehér ing, élére vasalt nadrág.

FIÚ: Azt mondták, viselkedjünk rendesen... ne hozzunk szégyent az országra.

Bőröndbe pakol. Az Anya adogatja.

FIÚ: Anya? Miért mutál az ember hangja? Egy darabig egy hangja van, aztán más... *(intonál egy korabeli indulót)* Ezt a dalt fogjuk énekelni... én csak halkán... úgy nem mutál... *(éneklj)*

*Munka hadának a lépte dobog,
Zendülő ének az égre lobog,
Hajnali fényözön földre leszáll,
Kézhez a kéz és vállhoz a váll!*

Egyre halkul. És sötétedik.

PLAY WW1 DOLLS

It is time to play with this remarkable collection of WW1 Dolls inspired by the Great War.

Mark
WW1 DOLL

**WANT IT!
HAVE IT!**

PLAY!

**BUY NOW!
SALE!
\$19.14**
Reg. \$20.14

**2014
Collection**

Designed by: Poppy Red | Product code: M1914

www.playww1dolls.com

PLAY WW1 DOLLS

It is time to play with this remarkable collection of WW1 Dolls inspired by the Great War.

Weston
WW1 DOLL

**WANT IT!
HAVE IT!**

PLAY!

**BUY NOW!
SALE!
\$19.14**
Reg. \$20.14

**2014
Collection**

Designed by: Poppy Red | Product code: W1914

www.playww1dolls.com